

ORDFØRER/KONTAKT
JACOB MARK

jacob.mark@ft.dk

SF VIL HAVE MOBILERNE UD AF FOLKESKOLEN OG INVESTERE I FYSISKE LÆREBØGER

SF vil med en række forslag stille et mere kritisk blik på brugen af skærme, der fylder en stor del af børn og unges liv. Udspillet tager med 9 forslag fat på brugen af skærme i folkeskolen.

SF vil med en række forslag stille et mere kritisk blik på brugen af skærme, der fylder en stor del af børn og unges liv. Udspillet tager med 9 forslag fat på brugen af skærme i folkeskolen.

I de seneste år er udviklingen og brugen af skærme i børn og unges liv accelereret. I alle aldersgrupper 0-15 år er skærmforbruget steget over de senere år. En skolebørnsundersøgelse fra 2018 viser, at blandt de 13- og 15-årige elever er det hver tredje pige, der angiver jævnligt at opleve, at de hele tiden tænker på, hvornår de næste gang kan komme på de sociale medier. Samme undersøgelse viser, at hver fjerde dreng og hvert femte pige mellem 13 og 15 bruger mindst fire timer dagligt på at se film, TV-serier, YouTube-film eller underholdningsprogrammer.

Der er ingen tvivl om, at skolerne langt henad vejen har tacklet opgaven og debatten om brugen af skærme efter bedste evne, og at mange skoler allerede gør brug af en model, hvor eleverne som udgangspunkt afleverer mobilen, når det ringer ind. Nu er det på tide, at der bliver taget større, fælles ansvar, og det bliver politisk formaliseret i samarbejde med skolens organisationer og aktører.

Oveni det er uddannelsessystemet fortsat ved at finde ud af, hvordan der skal reageres på AI og kunstig intelligens indtog, særligt set i lyset af ChatGPT. Tjenesten fik på et halvt år 100 millioner brugere, mens det tog Facebook fire år at opnå det samme. SF har lanceret et AI-udspil, der adresserer problematikkerne og blandt andet foreslår en taskforce, der skal undersøge, hvordan undervisning og eksamener kan tilpasses fremover.

I det hele taget kræver det ressourcer, hvis ikke skærmene skal være og blive den nemme løsning, der helt og ligeså stille overtager hverdagen på skoleskemaet.

SF håber desuden, at mere nærvær og mindre skærm kan være med til at mindske mistrivlsen.

De seneste år er udviklingen og brugen af skærme i børn og unges liv accelereret.

SF FORESLÅR:

- **Skærme i skolen skal kun bruges, hvis det kan pædagogisk forsvares.**
- **I de store fag skal børn have en fysisk lærebog**
- **Brug statens penge på indkøb af fysiske lærematerialer – ikke digitale.**
- **Fælles Mål afskaffes og erstattes af nye læreplaner.**
- **Skolebibliotekerne tilbage på skolerne**
- **Mere tid til forberedelse**
- **Kortlægning af lærematerialer på de digitale platforme**
- **Styrk læreruddannelsen og pædagoguddannelsen indenfor området**
- **Indfør faget Teknologiforståelse**

SF er opmærksom på, at det for nogle elevgrupper med særlige behov giver mening at anvende digitale hjælpemidler.

Skærme i skolen skal kun bruges, hvis det kan pædagogisk forsvares

SF foreslår, at skoler i Danmark i udgangspunktet skal være mobilfrie.

Dog kan den enkelte skolebestyrelse på skolen aktivt vælge, at eleverne på den pågældende skole skal have mulighed for at bruge mobiler. På den måde vil alle skoler i fremtiden være nødt til at reflektere over brugen af mobiler.

Samtidig foreslår SF, at skærme i undervisningen og i dagtilbud kun skal anvendes, når lærerne og pædagogerne mener, at det giver fagligt og didaktisk mening. Samme princip har været gældende for de digitale læringsplatforme siden en bred politisk aftale fra januar 2019^[1].

Flere skoler har desuden allerede haft positive forsøg, hvor skolen har tilbudt et alternativ til mobilen i frikvarteret med brætspil og andre ikke-digitale tilbud i det gamle skolebibliotek, og hvor eleverne fortæller om bedre sammenhold.

I de store fag skal børn have en fysisk lærebog

På mange skoler er de fleste fysiske bøger væk og erstattet af digitale læremidler, og undervisningen er blevet afhængig af de digitale læremidler og digitale læringsplatforme.

Risikoen er, at lærerne ender i en situation, hvor de reelt ikke kan foretage et didaktisk begrundet valg mellem digital og analog undervisning – og at børnene kommer til at sidde mere foran en skærm. Det kan og skal vi have ændret på.

SF foreslår, at vi i Danmark lader os inspirere af den svenske regerings princip om en bog per elev per fag.

I Sverige vil regeringen investere 685 mio. kr. i år i undervisningsmaterialer og fysiske bøger og herefter en halv milliard svenske kroner årligt ^[2]

Brug statens penge på indkøb af fysiske lærematerialer – ikke digitale!

SF mener, at der er brug for at se nærmere på den måde, der bliver indkøbt læremidler, så skolerne kan få flere penge til selv at købe fysiske bøger.

Bøgerne og andre fysiske materialer blev nemlig gradvist udfaset efter at regeringen og KL i 2011 afsatte 500 mio. kr. til øget digitalisering i folkeskolen og i 2015 gjorde det obligatorisk for skoler at anskaffe sig digitale læringsplatforme.

Førhen havde skolerne selv penge til at indkøbe lærebøger, og der blev sparet op til de nyeste, mest opdaterede læremidler. Nu ligger de samme penge placeret i en fælles pulje på en konto i den lokale kommune, der betaler for abonnementer til de forskellige digitale læremidler.

SF foreslår, at regeringen og KL laver en ny aftale, der skal sikre en bedre balance og give skolerne bedre mulighed for at indkøbe flere fysiske lærematerialer. Samtidig skal det sikres, at lærerne har langt mere og systematisk indflydelse på indkøb af undervisningsmaterialer. I undersøgelsen af lærernes digitale hverdag oplevede mere end hver tredje lærer, at de i mindre grad eller slet ikke havde indflydelse på indkøbet af digitale læremidler. [3]

Fælles Mål afskaffes og erstattes af nye læreplaner

Siden folkeskolereformen har der været alt for mange mål, som lærerne har skulle sætte flueben ved og undervise efter. Fokus på målstyret undervisning har presset mange lærere til at være meget målorienterede, og de færdiglavede undervisningsforløb på digitale platforme er blevet brugt mere, fordi der var mindre forberedelsestid, og forløbene garanterede, at der kunne sættes flueben ved alle læringsmålene. SF mener, det er en af grundene til, at lærere har forladt folkeskolen – de kunne ikke tilrettelægge og gennemføre undervisningen på en måde, som, de vidste, var bedst for børnene.

SF foreslår, at Fælles Mål skal afskaffes og erstattes af nye læreplaner. I læreplanerne skal der også være en beskrivelse af, hvornår anvendelse af skærme giver mening. Tilbage i 2021 foreslog Danmarks Lærforening, KL og Skolelederforeningen på samme vis et opgør med de nuværende Fælles Mål [4]. De kom med otte anbefalinger og understregede behovet for en langvarig proces i arbejdet med nye læreplaner. Derfor bør Børne- og Undervisningsministeren snarest muligt sætte arbejdet i gang.

Skolebibliotekerne tilbage på skolerne

Med folkeskolereformen skiftede skolebiblioteket navn til Pædagogisk Læringscenter - i daglig tale bare PLC.

SF vil have skolebibliotekerne og deres formål tilbage. I 2022 lykkedes det at få målstyring ud af bekendtgørelsen om de pædagogiske læringscentre, men de pædagogiske læringscentre er stadig mere udviklingsenheder end deciderede skolebiblioteker, og det har mange skolebiblioteker lidt under.

Alle børn skal kunne komme forbi skolens bibliotek, hygge sig og have glæde af pædagogisk personale, der kan hjælpe dem med valg af bøger og give dem læselyst. I den nye bekendtgørelse er der mere fokus på læselyst og vejledning i fritidslæsningen, men netop denne vigtige opgave risikerer at blive nedprioriteret, hvis midlerne prioriteres til en anden vejlederretning. Derfor skal skolebibliotekerne stå i sin egen ret og prioriteres. Skolebiblioteket skal samtidig have midler til at indkøbe flere bøger og der skal afsættes midler til indkøb til daginstitutioner.

Mere tid til forberedelse

Som bekendt faldt folkeskolereformen med den målstyrede undervisning sammen med arbejdstidsaftalen, der reducerede lærernes forberedelsestid. Derfor har mange lærere grebet til de allerede færdiglavede undervisningsforløb på digitale platforme. Men de digitale læringsplatforme skal ikke være hovsaløsninger, og lærere skal ikke være tvunget til at benytte digitale færdiglavede forløb, fordi tiden ikke er til andet end det.

Derfor er der brug for både lokalt og nationalt at se på, hvordan lærerne kan få mere tid til forberedelse. Det er ikke nok, når Børne- og Undervisningsministeren siger, at skolerne bare kan lukke ned for skærmene og tage en bog i stedet – uden flere bøger, mindre målstyring og mere tid til forberedelse har lærerne ikke mulighed for at lave en bedre og mere varieret skoledag for børnene.

Kortlægning af lærematerialer på de digitale platforme

En Deloitte-rapport bestilt af KL pegede i 2018 på en øget tendens til, at kommunerne indgik såkaldte væg til væg-aftaler med en udbyder af fagportaler, så man – mod en klækkelig rabat – får samme forlags fagportal til alle fag på alle skoler. Hvis eleverne kun møder fagportaler fra én udbyder på tværs af fagene, så risikerer undervisningen at blive ensartet. Det var en af grundene til, at Staten og Kommunernes Indkøbsservice (SKI) introducerede et nyt (frivilligt) dynamisk indkøbssystem for digitale læremidler, som skulle sikre flere valgmuligheder fra flere udbydere og dermed større indflydelse og metodefrihed til lærerne. Men også anvendelsen af det system har været under kritik, bl.a. Viborg Kommune, som tilbage i 2020 blev kritiseret for at købe en samlet pakke til alle fag på alle skoler fra én leverandør.

SF ønsker derfor en kortlægning af lærematerialer på de digitale platforme, som skal undersøge, om indholdet er blevet for ensformigt og styret af private aktører.

Styrk læreruddannelsen og pædagoguddannelsen indenfor området

Kommende pædagoger og lærere skal have styrket viden og kompetencer i teknologiforståelse, så alle børn og unge i daginstitutioner, fritidstilbud og skoler bliver hjulpet og klædt på til at kunne begå sig i et digitaliseret samfund.

Professionshøjskoler har de seneste år haft forsøg med teknologiforståelse på læreruddannelsen og i den seneste aftale om læreruddannelsen var der enighed om, at teknologiforståelse skulle have en central placering i læreruddannelsen og derfor skulle prioriteres i grundfagligheden.

På samme vis mener SF, at teknologiforståelse skal indgå i forhandlinger om en styrket pædagoguddannelse. En undersøgelse foretaget på pædagoguddannelsen peger i retning af, at særligt de kvindelige studerende udtrykker i deres tilgang til digitale teknologier ”det kan jeg ikke finde ud af” eller ”det interesserer mig ikke” [5]. Det har betydning for både daginstitutioner, fritidstilbud og skoler og derfor bør det være et opmærksomhedspunkt, der skal indgå i forhandlingerne.

Samlet set kræver det flere midler, så professionshøjskolerne kan løfte opgaven på både læreruddannelsen og pædagoguddannelsen.

Indfør faget Teknologiforståelse

Alle børn og unge skal have lige muligheder for at forstå og navigere i den digitale teknologi og kunne begå sig i et digitaliseret samfund. Danmark bliver skævere, når ikke alle børn bliver digitalt dannet og får de nødvendige digitale kompetencer og forståelse for digitale teknologier. Det gælder især praksisfaglige kompetencer, så eleverne også kan producere og handle.

SF foreslår, at Sammen om Skolen snarest muligt skal tage stilling til indførelse af faget Teknologiforståelse i folkeskolen. Samtidig skal der være en plan for kompetenceudvikling af lærerne, så de lærere, der skal løfte opgaven, er trygge ved det og får den nødvendige efteruddannelse.

Skolerne investerer massivt i teknologier og der er lagt op til endnu flere investeringer i digitaliseringsstrategien, men der skal være en retning for, hvad vi vil med dem, og det skal kobles til kompetenceområder i teknologiforståelsesfagligheden – ellers risikerer det at ende ligesom med iPads og de interaktive tavler. Vi har masser af viden fra forskningen og forsøgsfaget i teknologiforståelse, ligesom skolens parter længe har efterspurgt og opfordret til at få fagligheden implementeret og der er afsat midler hertil i digitaliseringsstrategien fra 2022.

Kilder:

- [1. *Faglighed, dannelse og frihed - justeringer af folkeskolen til en mere åben og fleksibel folkeskole*](#)
- [2. *Nu tager Sverige opgøret med skærme i skolerne, Politiken d. 7 februar 2023*](#)
- [3. *"Lærernes digitale hverdag - kvantitativ kortlægning"*](#)
- [4. *Lærere, ledere og kommuner: Vi er nødt til at ændre mål for folkeskolen*](#)
- [5. *Debatindlæg: VIA: Når vi taler teknologiforståelse, glemmer vi pigerne og pædagoguddannelsen*](#)